

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3884

Vragen van de leden **Sneller** en **Verhoeven** (beiden D66) aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over *hoge marktconcentratie onder dagbladuitgeverijen* (ingezonden 2 juli 2019).

Antwoord van Minister **Slob** (Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media), mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (ontvangen 5 september 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3509.

Vraag 1

Kent u de berichten «Independer overgenomen door de Persgroep»¹, «De Persgroep en TMG starten joint venture rond occasionmarkt»² en «2018 was een prima jaar voor dagbladuitgevers»³?

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Kent u voorts de berichten «Freelance (foto)journalisten eisen via de rechter hogere vergoeding van De Persgroep»⁴ en «Eerste resultaten Monitor: Freelancetarieven Persgroep en Mediahuis verder gedaald»⁵?

Antwoord 2

Ja

Vraag 3, 4, 5 en 6

Hoe duidt u het gegeven dat De Persgroep door overnames en andere samenwerkingsvormen qua omvang fors uitbreidt en een steeds grotere speler op de markt van dagbladuitgeverijen wordt?

¹ <https://nos.nl/artikel/2256333-independer-overgenomen-door-de-persgroep.html>

² <https://www.villamedia.nl/artikel/de-persgroep-en-tmg-starten-joint-venture-rond-occasionmarkt>

³ <https://www.svdj.nl/nieuws/2018-was-een-prima-jaar-voor-dagbladuitgevers/>

⁴ <https://www.trouw.nl/nieuws/freelance-foto-journalisten-eisen-via-de-rechter-hogere-vergoeding-van-de-persgroep~b78d53fc/>

⁵ <https://www.nvj.nl/nieuws/eerste-resultaten-monitor-freelance-tarieven-persgroep-en-mediahuis-verder-gedaald>

Hoe duidt u het feit dat door met de verdere uitbreiding van De Persgroep de competitie binnen deze markt steeds verder afneemt?

Deelt u de mening dat met dergelijke marktconcentratie van dagbladen steeds verdere kartelvorming in de richting van oligopolie plaatsvindt? Hoe duidt u dit in het kader van het publieke belang van onafhankelijke nieuwsvoorziening en onafhankelijke pers?

Hoe duidt u de toenemende marktconcentratie van dagbladen in relatie tot de steeds betere verkoopcijfers van dagbladuitgeverijen? In hoeverre is hier nog sprake van een voldoende competitieve markt?

Antwoord 3, 4, 5 en 6

Nederland kent een hybride mediasector waarin zowel publieke aanbieders als private nieuwsorganisaties actief zijn. Op de van oudsher private dagbladenmarkt is al geruime tijd sprake van een hoge concentratie van eigenaarschap. De Persgroep en Mediahuis Nederland zijn de twee grootste spelers op deze markt,⁶ die sinds 2000 dalende omzetcijfers laat zien. De transitie van papier naar digitaal toont zich in de jaarverslagen van de sector. Ondanks een duidelijke stijging van inkomsten uit *digitale*abbonementen en advertenties daalde de *totale* lezersmarkt – die voor papier én digitaal – in 2018 met ongeveer € 4 miljoen. De totale inkomsten uit advertenties stegen met bijna € 1 miljoen. Onder druk van de digitalisering zoeken mediaorganisaties naar schaalvoordelen in hun productieproces, naar nieuwe bedrijfsmodellen en naar een positie op de markt voor online advertenties. Het is in het publiek belang dat Nederlanders toegang hebben tot een pluriform en onafhankelijk aanbod van nieuws. Een private markt met rendabele nieuwsorganisaties draagt daaraan bij.

Vraag 7

Op welke wijze wordt marktconcentratie van in dit geval De Persgroep getoetst? Welke rol voor de Autoriteit Consument en Markt (ACM) ziet u hier?

Antwoord 7

Een voorgenomen concentratie moet bij de ACM gemeld worden indien bepaalde omzetrempels worden behaald. Nadat de partijen hun voornemen hebben gemeld, zal de toezichthouder onderzoeken wat de mogelijke effecten zullen zijn van de voorgenomen concentratie op de mededinging. Hiertoe zal de ACM allereerst kijken naar de marktafbakening (productmarkt en geografische markt). Vervolgens onderzoekt zij de mogelijke effecten van de voorgenomen concentratie op deze markten. De toezichthouder kijkt daarbij onder andere naar de marktposities van de betrokken partijen, concurrentiedruk van andere partijen, mogelijke toetreding tot de markt en eventuele afnemersmacht. In dat laatste geval kan de sterke onderhandelingspositie van afnemers, het grotere marktaandeel van partijen na de concentratie compenseren.

De overname van Independer door De Persgroep is eind oktober 2018 bij de ACM gemeld. De Persgroep is een Nederlandse uitgever en eigenaar van een aantal landelijke (AD, Volkskrant, Trouw, Parool) en regionale kranten. Daarnaast biedt Persgroep een aantal online diensten aan waaronder vacaturesites (Intermediair, Nationale Vacaturebank), advertentieplatform Autotrack, Tweakers.net, Reclamefolder.nl en een video-website (MyChannels). Independer exploiteert het Nederlandse prijsvergelijkingsplatform «www.independer.nl» dat prijsvergelijkingsdiensten aanbiedt voor diverse verzekeringsproducten, financiële producten en energieproducten. De ACM heeft in haar beoordeling van de overname gekeken naar de mogelijke effecten van deze overname op de mededinging, waarbij de rol van data is meegenomen. Na onderzoek heeft de ACM deze concentratie goedgekeurd aangezien zij geen reden had om aan te nemen dat de overname de mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze zou kunnen belemmeren.⁷

⁶ Met respectievelijk 49,8% en 39,1% marktaandeel op de dagbladenmarkt in 2017. <https://www.mediamonitor.nl/mediabedrijven/marktverhoudingen/>

⁷ Besluit van de Autoriteit Consument en Markt als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet, zaaknummer ACM/18/034171. Zie https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/2018-11/concentratiebesluit-de-persgroep-independer.nl_.pdf

Vraag 8, 9, 10 en 11

Hoe duidt u het feit dat de tarieven voor freelancejournalisten en -fotografen bij de grootste mediaorganisaties in 2018 zijn gedaald?

Hoe verhoudt zich de verlaging van de tarieven voor freelancers bij de grootste mediaorganisaties tot de hoge marktconcentratie van deze organisaties?

In hoeverre benadeelt het gegeven dat zzp'ers niet collectief mogen onderhandelen, hun onderhandelingspositie ten opzichte van deze mediaorganisaties? Hebben freelancers voldoende marktmacht om over hun tarieven te onderhandelen? Hoe duidt u dit?

In hoeverre heeft deze marktconcentratie effect op concurrentie onder dagbladen rondom abonneetarieven en vergoedingen voor het inhuren van freelance(foto)journalisten?

Antwoord 8, 9, 10 en 11

De arbeidsmarktpositie van werkenden in de culturele en creatieve sector heeft al geruime tijd mijn aandacht. De SER en de Raad voor Cultuur hebben in 2017 geconstateerd dat werkenden in de culturele en creatieve sector een zwakke onderhandelingspositie hebben.⁸ Ongeacht het niveau van concentratie in de markt is het van belang dat de journalistieke sector de ruimte heeft om zelf maatregelen te nemen om de positie en de inkomsten van freelance journalisten te verbeteren.

Zoals vermeld in de Kamerbrief «Voortgang uitwerking maatregelen werken als zelfstandige»,⁹ komt er o.a. een minimumtarief voor zzp'ers van € 16 en werkt de ACM momenteel aan een nieuwe leidraad over zzp'ers en minimumtarieven. Met de nieuwe leidraad wil de toezichthouder meer duidelijkheid scheppen over de omstandigheden waaronder zzp'ers collectief minimumtarieven mogen afspreken en collectieve afspraken mogen maken die hun markt- en inkomenspositie kunnen versterken. Daarnaast geeft het kabinet uitvoering aan de motie Ellemeet/Asscher inzake collectieve onderhandeling in de culturele en creatieve sector, waarbij de eerder genoemde maatregelen in ogenschouw worden genomen.¹⁰ Zoals vermeld in de Uitgangspuntenbrief Cultuurbeleid 2021–2024 wordt uw Kamer in het najaar geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van deze motie.¹¹

Vraag 12

Hoe verhoudt de concentratiegraad van dagbladuitgevers in Nederland zich tot andere EU-lidstaten?

Antwoord 12

Mij zijn geen studies bekend waaruit een cijfermatige vergelijking tussen EU-lidstaten op te maken is.

⁸ <https://www.cultuur.nl/adviezen/sectoroverstijgend/passie-gewaardeerd-advies-over-versterking-arbeidsmarkt-culturele-sector/item3801>

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/24/kamerbrief-voortgang-uitwerking-maatregelen-039-werken-als-zelfstandige039>

¹⁰ Kamerstuk 34 775 VIII, nr. 19

¹¹ Kamerstuk 32 820, nr. 290